

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

LÊ MẠNH HÙNG

BIỆN PHÁP QUẢN LÝ CHỐNG THẤT THU
BẢO HIỂM XÃ HỘI TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH PHÚ THỌ

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ

Chuyên ngành: Quản lý kinh tế

THÁI NGUYÊN, NĂM 2012

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

LÊ MẠNH HÙNG

**BIỆN PHÁP QUẢN LÝ CHỐNG THẤT THU
BẢO HIỂM XÃ HỘI TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH PHÚ THỌ**

Chuyên ngành: Quản lý kinh tế

Mã số: 60.34.04.10

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. Nguyễn Trọng Xuân

THÁI NGUYÊN, NĂM 2012

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu khoa học độc lập của riêng tôi. Các số liệu sử dụng phân tích trong luận án có nguồn gốc rõ ràng, đã công bố theo đúng quy định. Các kết quả nghiên cứu trong luận án do tôi tự tìm hiểu, phân tích một cách trung thực, khách quan và phù hợp với thực tiễn của Việt Nam. Các kết quả này chưa từng được công bố trong bất kỳ nghiên cứu nào khác.

Tác giả

Lê Mạnh Hùng

LỜI CẢM ƠN

Tác giả luận văn xin trân trọng cảm ơn Ban Giám Hiệu, phòng Quản lý Đào tạo sau Đại học, các Khoa, Phòng của Trường Đại học Kinh tế và Quản trị Kinh doanh Thái Nguyên đã tạo điều kiện giúp đỡ tác giả trong quá trình học tập, nghiên cứu và hoàn thành luận văn này.

Đặc biệt tác giả xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới Thầy hướng dẫn PGS.TS. Nguyễn Trọng Xuân đã tận tình hướng dẫn, giúp đỡ tác giả trong quá trình nghiên cứu và hoàn thành luận văn.

Cuối cùng tác giả xin bày tỏ lòng biết ơn đối với gia đình, bạn bè đồng nghiệp và các học viên cùng lớp đã động viên, giúp đỡ tác giả trong quá trình thực hiện đề tài nghiên cứu.

Trong quá trình thực hiện luận văn này, bản thân tôi đã rất cố gắng song không tránh khỏi những sai sót nhất định. Kính mong những ý kiến đóng góp của tất cả các thầy, cô giáo và các bạn đồng nghiệp.

Tôi xin chân trọng cảm ơn!

Tác giả

Lê Mạnh Hùng

MỤC LỤC

	<i>Trang</i>
Lời cam đoan	i
Lời cảm ơn	ii
Mục lục	iii
Danh mục các kí hiệu, các chữ viết tắt.....	v
Danh mục các bảng	vi
Danh mục các hình.....	vii
MỞ ĐẦU	1
Chương 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ BẢO HIỂM XÃ HỘI....4	
1.1. Tóm lược lịch sử hình thành và phát triển của ngành BHXH	4
1.2. Một số khái niệm	5
1.2.1. Khái niệm bảo hiểm	5
1.2.2. Khái niệm bảo hiểm xã hội.....	6
1.2.3. Đặc điểm của bảo hiểm xã hội.....	7
1.3. Phân biệt BHXH với Bảo hiểm thương mại	9
1.4. Các yếu tố ảnh hưởng tới tổng thu BHXH.....	11
1.5. Một số vấn đề về thất thu BHXH	12
1.5.1. Yếu tố kinh tế làm thất thu BHXH	12
1.5.2. Yếu tố xã hội của tình trạng thất thu BHXH.....	12
1.5.3. Vấn đề đặt ra cho công tác thu BHXH	13
1.5.4. Khả năng chống thất thu BHXH.....	13
1.6. Kinh nghiệm về quản lý chống thất thu BHXH của một số nước trên Thế giới	14
1.6.1. Hoạt động quản lý thu BHXH ở Liên bang Mỹ	14
1.6.2. Hoạt động quản lý thu BHXH ở Thái Lan:.....	15
1.6.3. Hoạt động quản lý thu BHXH của Cộng hòa Liên Bang Đức.....	17
1.6.4. Một số bài học kinh nghiệm về quản lý chống thất thu BHXH của ba nước nêu trên	18
1.7. Các chính sách chủ yếu của Bảo hiểm xã hội Việt Nam.....	19
1.7.1. Đối tượng thực hiện	19
1.7.2. Các chế độ trợ cấp.....	20

1.7.2.1. Trợ cấp ốm đau	20
1.7.2.2. Trợ cấp thai sản.....	20
1.7.2.3. Trợ cấp tai nạn lao động (TNLD) - bệnh nghề nghiệp (BNN)	20
1.7.2.4. Trợ cấp hưu trí	21
1.7.2.5. Trợ cấp tử tuất.....	22
Tiểu kết chương 1	22
Chương 2. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	23
2.1. Phương pháp nghiên cứu.....	23
2.1.1. Phương pháp chọn điểm nghiên cứu:	23
2.1.2. Phương pháp thu thập thông tin.....	24
2.1.2.1. Thu thập thông tin thứ cấp (đã công bố)	24
2.1.2.2. Thu thập thông tin sơ cấp	24
2.1.3. Phương pháp tổng hợp thông tin	24
2.1.4. Phương pháp phân tích thông tin.....	25
2.2. Hệ thống chỉ tiêu nghiên cứu:	26
Chương 3. THỰC TRẠNG HOẠT ĐỘNG BẢO HIỂM XÃ HỘI TẠI	
ĐỊA BÀN TỈNH PHÚ THỌ.....	27
3.1. Giới thiệu địa bàn nghiên cứu	27
3.1.1. Các điều kiện tự nhiên.....	27
3.1.1.1. Vị trí địa lý.....	27
3.1.1.2. Dân số và nguồn lực:.....	27
3.1.1.3. Tổng quan về kinh tế - xã hội tỉnh Phú Thọ.....	28
3.2. Thực trạng hoạt động quản lý thu BHXH trên địa bàn tỉnh Phú Thọ ..	29
3.2.1 Tổng quan về hoạt động quản lý BHXH qua các giai đoạn	29
3.2.1.1. Hoạt động quản lý thu BHXH trước năm 1995	30
3.2.1.2. Thu BHXH do ngành Lao động - Thương binh và Xã hội quản lý.....	31
3.2.1.3. Thu BHXH do Liên đoàn Lao động tỉnh quản lý.....	32
3.2.1.4. Hoạt động quản lý thu BHXH sau năm 1995.....	33
3.2.2. Nội dung hoạt động thu BHXH.....	33
3.2.2.1. Đối tượng tham gia BHXH.....	33
3.2.2.2. Tỷ lệ thu BHXH bắt buộc.....	34
3.2.3. Phân cấp và quy trình quản lý thu	36

3.2.3.1. Tổ chức phân cấp thu BHXH	36
3.2.3.2. Quy trình thực hiện thu BHXH	38
3.2.4. Những quy định về thu BHXH.....	39
3.3. Thực trạng công tác thu BHXH trên địa bàn tỉnh Phú Thọ	40
3.3.1. Thực trạng tham gia BHXH bắt buộc	40
3.3.2. Thực hiện mức tiền lương làm căn cứ đóng BHXH.....	42
3.3.3. Thực trạng thực hiện thu BHXH của BHXH tỉnh Phú Thọ.....	46
3.3.4. Tình hình nợ đọng BHXH ở BHXH tỉnh Phú Thọ.....	51
3.3.5. Đánh giá thực trạng công tác quản lý thu BHXH giai đoạn vừa qua	55
3.3.5.1. Những mặt đã đạt được	55
3.3.5.2. Những mặt hạn chế	56
3.3.6. Kết quả nghiên cứu từ kiểm tra và khảo sát các doanh nghiệp.....	58
3.3.6.1. Kết quả từ việc kiểm tra các doanh nghiệp	58
3.3.6.2. Kết quả khảo sát tình hình tham gia BHXH	60
Tiểu kết chương 3.	65
Chương 4. CÁC BIỆN PHÁP CHỐNG THẮT THU BHXH TRÊN ĐỊA	
BÀN TỈNH PHÚ THỌ.....	66
4.1. Quan điểm.....	66
4.2. Định hướng.....	67
4.3. Mục tiêu.....	68
4.4. Các biện pháp	69
4.4.1. Nhóm biện pháp về thực thi các quy định của Luật pháp, chủ trương, chính sách.....	69
4.4.2. Nhóm biện pháp đối với cơ quan BHXH.....	72
4.4.3. Nhóm biện pháp đối với doanh nghiệp (người sử dụng lao động) ...	76
4.4.4. Nhóm biện pháp liên quan đến mức đóng BHXH:	78
4.5. Lộ trình áp dụng các biện pháp:	78
Tiểu kết chương 4	80
KẾT LUẬN.....	81
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	83
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC KÝ HIỆU, CHỮ VIẾT TẮT

BHXH	: Bảo hiểm xã hội
BHYT	: Bảo hiểm y tế
BHTN	: Bảo hiểm thất nghiệp
BHXHTN	: Bảo hiểm xã hội tự nguyện
BHYTTN	: Bảo hiểm y tế tự nguyện
CTYTNNH	: Công ty trách nhiệm hữu hạn
CTYCP	: Công ty cổ phần
DN	: Doanh nghiệp
DNNN	: Doanh nghiệp Nhà nước
DNNQD	: Doanh nghiệp ngoài quốc doanh
DNCV ĐTN	: Doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài
ĐĐT	: Đảng, đoàn thể
ĐKKD	: Đăng ký kinh doanh
HCSN	: Hành chính, sự nghiệp
HKD	: Hộ kinh doanh
HT&TC	: Hưu trí và trợ cấp
ILO	: Tổ chức lao động Thế giới
LD&TBXH	: Lao động và Thương binh xã hội
LDLĐ	: Liên đoàn Lao động
NSNN	: Ngân sách Nhà nước
NĐ	: Nghị định
NN	: Nhà nước
QĐ	: Quyết định
SD	: Sử dụng
TNLD - BNN	: Tai nạn lao động, bệnh nghề nghiệp
TT	: Thông tư
VN	: Việt Nam

DANH MỤC CÁC BẢNG

	Trang
Bảng 1.1: So sánh BHXH và Bảo hiểm thương mại	10
Bảng 1.2: Mức đóng góp BHXH của Thái Lan.....	16
Bảng 3.1: Cơ cấu GDP theo ngành kinh tế:	28
Bảng 3.2: Số lao động tham gia theo khối loại hình năm 2008	41
Bảng 3.3: Tổng hợp mức tiền lương đóng BHXH từ năm 2008-2010.....	43
Bảng 3.4: Kết quả thu BHXH từ năm 2002 – 2011 (ĐVT: triệu đồng).....	46
Bảng 3.5: Tình hình nợ đọng BHXH từ năm 2008 – 2011 ở BHXH tỉnh Phú Thọ.....	52
Bảng 3.6: So sánh doanh nghiệp tại thị xã Phú Thọ với doanh nghiệp trên địa bàn tỉnh Phú Thọ	61

DANH MỤC CÁC HÌNH (HÌNH VẼ, ẢNH CHỤP, ĐỒ THỊ...)

	Trang
Sơ đồ 1.1 Mối quan hệ cơ bản về bảo hiểm xã hội.....	8
Sơ đồ 3.1: Sơ đồ mô hình tổng quan về phân cấp quản lý thu BHXH.....	37
Đồ thị: 3.1: Kết quả thu BHXH thực hiện từ 2002 - 2011 của tỉnh Phú Thọ	47
Đồ thị 3.2: So sánh tỷ lệ DN ĐKKD và DN tham gia BHXH trên địa bàn tỉnh Phú Thọ	47
Đồ thị: 3.3: Số lao động tham gia BHXH từ 2002 - 2011	48
Đồ thị 3.4: Tình hình nợ giai đoạn 2008 – 2011 của BHXH tỉnh Phú Thọ.....	53